N:o 20. Redaktör: ADOLF LINDGREN. Förläggare: HUSS & BEER. Stockholm den 15 Oktober 1881. Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Qvartal 2 kr. Lösn:r 25 öre. Lösn:r med musikbilaga 50 öre. Årg. I.

En brefsamling från Berlioz.

(Slut.)

Alla dessa berättelser intaga ett ganska betydande rum i brefven, hvari deremot miss Smithson spelar nästan ingen roll. Tid efter annan lemnade hon Paris för att med sin trupp göra långvariga konstturer; dessa långa skilsmessor bidrogo till att afkyla den unge mästarens eldiga sinne. Äfven positiva bevis härför finnas i brefven. År 1830 uppstod nämligen Berlioz' första jätteverk, den enligt en Berlinerhögskolemästares mening antiqverade, men i verkligheten blott allt för litet i Tyskland kända Sinfonie fantastique, »Episod ur en konstnärs lif». Programmet till denna sinfonie är lika väl bekant som det förhållande, att hjelten, den unge konstnären, är Berlioz sjelf, och det älskade föremålet ingen annan än miss Smithson. Emellertid är detta program blott en fri, poetisk idealisering af verkligheten. Blott de tre första satserna äro med verkligheten öfverensstämmande; resten är egen uppfinning. Med afseende på denna verkligen högst fantastiska final säger han i brefvet af den 13 maj 1830: »Den hämd hvarom ni talar, är icke någon särdeles grym, för öfrigt har jag icke skrifvit denna »sabbatsnattsdröm» i denna mening; jag vill icke hämna mig, jag blott beklagar henne. Hon är en vanlig qvinna och har aldrig känt de fruktansvärda själssmärtor, som hon förstår så genialiskt framställa, korteligen, hon är oförmögen att uppfatta min oändliga hängifvenhet!» Om man på detta sätt talar om sitt hjertas dam, torde väl »den oändliga hängifvenheten» hafva sina gränser; emellertid blef missämjan allt värre genom en händelse, som han i memoirerna blott antyder, men icke berättar sanningsenligt, hvarföre den för läsaren förblifvit gåtlik, om den ej blifvit belyst genom ett af brefven. För att underlätta uppfattningen häraf, vill jag först meddela en öfversigt af beträffande ställen i memoirerna.

I 28:de kapitlet uti desamma berättar han, att på den tid hans kärlek till miss Smithson nått sin höjdpunkt, en af hans vänner, den tyske pianisten och komponisten F. H., en »genom sin talang och sina äfventyr numera till de mest berömda räknade», lidelsefullt älskade den då ännu unga pianisten fröken M. Han berättade ofta för henne om Berlioz' omåttliga öfverspändhet och tillade en gång oskickligt nog, att denne vän aldrig skulle gifva honom anledning till svartsjuka. Fröken M., såsom äkta parisiska, beslöt genast att icke tåla denna förolämpning, och enär hon var pianolärarinna i ett institut der Berlioz undervisade i guitarrspel (!), blef det ej svårt för henne att »tillfälligtvis» göra hans bekantskap. Snart blef vänskapen intimare, hvartill isynnerhet bidrog ett rendez-vous — der Berlioz glömde att infinna sig. (Att han glömde det, betonar han uttryckligen.) Hennes ungdom och skönhet lugnar snart hans djupa bekymmer, han berättar allt för den hederlige F. H., hvilken med tårar i ögonen önskar honom mycket nöje och afreser till Frankfurt. Man må beakta att Berlioz betecknar hela denna affär »blott såsom ett ögonblickligt afbrott i den stora och djupa lidelse, som uppfylde mitt hjerta och tog min känslas alla krafter i anspråk.» I slutet af detta kapitel lofvar han att i sammanhang med sin »italienska resa» berätta det förskräckliga slut, denna roman hotade att taga.

Emellertid bemödade sig Berlioz år 1830 för fjerde gången om att erhålla institutets pris. Han inträdde i logen under föresats, att aldrig åter göra om det, och verkligen erhöll han ändtligen för en af honom sjelf framdeles förstörd kantat »Sardanapalus' sista natt» första priset, hvilket utom andra mindre fördelar utgjorde en femårig vistelse i Italien, hufvudsakligen i Rom. I följande kapitel beskrifver han nu sitt afsked och derefter isynnerhet resan till Italien, hvilken han ogerna anträdde, med en utförlighet, som låter hvarje opartisk läsare fullständigt glömma den långt förut i ett kort kapitel anförda episoden om fröken M. Då börjar plötsligen midt under den fredliga reseskildringen det 34:de kapitlet med den upprörande öfverskriften: »Drama. Jag lemnar Rom. Från Florens till Nizza. Återkomst till Rom. Ingen död», och det ännu mera skräckinjagande mottot: »Det lär ofta händt att oladdade gevär gått löst, det har också ofta händt, att laddade pistoler icke gått löst». I det så mystiskt betecknade kapitlet förnimma vi att han i Rom icke fann före sig »de otåligt efterlängtade brefven från Paris» och icke heller under tiden derefter erhöll några, så att han — utan att vi veta, från hvem dessa bref skulle härröra — beslöt att trots akademistatuterna och trots direktören Horace Vernet's föreställningar utgå ur institutet och återvända till Paris. I Florens fick han en svår halsåkomma och måste under åtta dagar intaga sängen, under hvilken tid han omarbetade sin »Sinfonie fantastique»; första dagen han åter kunde gå ut fann han på posten ett bref »af en utomordentlig och för en man af min ålder och karakter så sårande oförskämdhet, att plötsligen något fruktansvärdt försiggick inom mig. Tårar af raseri störtade ur mina ögon och mitt beslut var fattadt på stället. Jag företog mig ingenting mindre än att ila till Paris, hvarest jag hade att döda två brottsliga qvinnor och en oskyldig man. Att jag efter denna vackra coup äfven måste döda mig sjelf förstår man väl.» En senare gjord anmärkning vid detta ställe lyder: »Detta syftar såsom man väl inser på min älskvärda tröstarinna. Hennes värda fru moder, som allt för väl visste, huru hon skulle förfara, beskylde mig för att hafva bragt hennes familj i uppror och underrättade mig om hennes dotters giftermål med hr P».

Detta var alltsammans. För att fullständiga vår berättelse i denna punkt vilja vi nämna, hvad Berlioz äfven omtalar i sina memoirer, att han för att sätta sin plan i verket afreste till Frankrike, men af italienska regeringen qvarhölls såsom misstänkt att vara en revolutionär, och under en längre tid måste hålla sig i Nizza, hvars härliga klimat och undersköna läge i förbindelse med tanken på många påbörjade och planerade kompositioner småningom lugnade honom, så att han alldeles öfvergaf alla hämdplaner, skref ett af sina innehållsrikaste och mest formfulländade stycken (uvertyren till Shakspeares »Kung Lear») och slutligen återvände till akademien i Rom.

Men hvad betyda dessa underliga uttryck? Hvem är hans »älskvärda tröstarinna?» En dam, hvilkens giftermål försätter honom i raseri, kan väl egentligen

endast vara miss Smithson; ty fröken M., som läsaren af hans memoirer redan förgätit, kände han ju så flyktigt — och dessutom hade hon genom F. H. reda på hans »exalterade» kärlek till miss Smithson — att han omöjligt kunde illa upptaga om hon gifte sig med en annan herre. Slutligen är denne »oskyldige» herr P. likaså fullkomligt okänd. Dock vänta! Den »älskvärda tröstarinnan» måste väl ändå vara fröken M.? Men då framställer sig åter den invändningen, att han ju blott helt helt flyktigt och icke af eget initiativ gjort hennes bekantskap samt att hela affären blott för ett ögonblick afbröt hans »häftiga och djupa lidelse» för miss Smithson; då ju detta ögonblick är förbi och Berlioz rest till Italien, måste den stora lidelsen åter vara till finnandes. Korteligen, till och med den mest rörande samvetsgrannhet kan icke skydda läsaren från den påträngande misstanken, att antingen han sjelf eller Berlioz måste vara förryckt. — Men nu läse man brefvet till Ferrand!

Deruti skrifver han den 24 juli 1830, under det han ännu i institutet författade sitt prisarbete: »... Min kärlek är så oändligt vek och öfverjordisk, som en kärlek öfver hufvud kan vara. Min retande sylfid, min Ariel, mitt lif, synes mig vara något för mera än att blott älska; hennes moder upprepar oupphörligen för mig, att om hon i en roman läste om en kärlek sådan som min, skulle hon anse den för en dikt. Sedan flere dagar är jag åter innesluten i institutet — för sista gången; jag måste hafva detta pris, hvaraf till största delen vår lycka beror; »je l'aurais», säger jag med Don Carlos i Hernani. Tanken derpå ängslar henne. För att uppmuntra mig i mitt fängelse sänder mig fröken *Mooke* nästan dagligen genom sin kammarfru underrättelse om sitt välbefinnande och underrättar sig om mitt. Ack hvilken fröjd när jag får återse henne under tio eller tolf dagar! *Sedan hafva vi kanske ytterligare några hinder att bekämpa, men vi skola öfvervinna dem*» o. s. v.

Fröken M. är ingen annan än den i verkligheten som virtuos och »aventurière» lika berömda *Camilla Mooke*, sedermera pianofabrikanten *Pleyels* maka. Ställen sådana som det anförda finnas i brefven från denna tid dussintals; likväl är detta enda tillräckligt för att lösa alla gåtor i memoirerna. Vi känna nu icke blott alla namnen, utan vi veta äfven att Berlioz trädt i närmare förbindelse med fröken Mooke och hennes familj och formligt förlofvat sig med henne, hvilket andra bref bestyrka. Fru mammas likgiltighet, hvarpå vi på andra ställen erhållit ännu tydligare bevis och som så när haft ödesdigra följder, härrörde egentligen ur finansiel bevekelsegrund.

Vi ha nyss meddelat ett ställe der Berlioz liknar sin Camilla vid Ariel i Shakspeares »Stormen». Sådana ställen finnas ännu flere; och under inflytande häraf uppstod — hvarom intet finnes att läsa i memoirerna — hans fantasi öfver nämnda drama, som han sedermera upptog i »Lelio», fortsättningen af »Sinfonie fantastique». Stycket bär tydliga spår af den öfverspända stämning, hvari komponisten den tiden befann sig.

Efter sin återkomst till Rom tyckes han hafva alldeles glömt Camilla. Emellertid har han lång tid efteråt hämnat sig på henne på ett skarpt men förnämt sätt, i det han poetiskt behandlade denna episod i sitt lif. Ty så uppfatta vi hans novell: »Sjelfmördaren af entusiasm», denna lika intressanta som underliga dikt.

Återkommen till Paris gifte han sig slutligen med miss Smithson efter fruktansvärda mödor och qval, som han noga beskrifver i sina bref, och dermed är hans ungdomshistoria slut. Alla följande bref äro ganska anderikt och angenämt skrifna; likväl erbjuda de utöfver memoirerna inga anmärkningsvärda nya tilldragelser. Dock vilja vi ur dem anföra hans omdöme öfver en konstnär, som sedermera åt sig eröfrat en hel verld, men där ännu blott besteg den triumfvagn, på hvilken han skulle genomfara verlden. Det gäller Camille *Saint-Saëns*, hvilkens geni Berlioz redan för femton år sedan erkände och uppskattade. Vid ett tillfälle · då Glucks opera »Armida» inöfvades på Théatre Lyrique (1866) kallar han honom »en stor pianist, en stor musiker, som känner sin Gluck nästan lika bra som jag». Och när vid verldsutställningen år 1867 bland etthundrafyra insända kantater till Berlioz' stora glädje den prisbelönades, som författats af hans »unge vän Saint-Saëns, en af vår tids förnämsta musici, en pianist af i sanning öfverväldigande storslagenhet», finner han ej ord nog att uttala sin förtjusning öfver juryns goda smak.

Louise Pyk i Köbenhavn.

Med vår danske korrespondents tillåtelse meddela vi ur »Dags-Avisen» följande af honom skrifna omdöme öfver vår berömda landsmaninna, som nu gästar den danska hufvudstaden:

Fröken Pyk är en Galathea, som musiken blåser lif uti: det skall nog kanske vara litet öfverdrifvet att säga, att hon är utförd i öfvernaturlig storlek, men en kolossal staty är hon, som med händerna lagda öfver hvarandra fram på bröstet står alldeles orörlig, och lugnt — obegripligt lugnt — danar sina formfulländade, stöpta toner och sänder dem klingande fulltonande ut i salen utan att förändra en min, blott emellanåt med en höjning på ögonbrynen. Man ser icke att det är frk. Pyk som sjunger, men man hör det fullt ut.

Hennes stora, nordiska statur lemnar den nödvändiga, naturliga resonansbottnen för dessa lödiga, storslagna toner, hvilkas sopranklang är så omisskänligt äkta. Hufvudtonerna äro hennes force i dubbel bemärkelse: svällande utbreda de sig utan den ringaste antydan om ansträngning i klangen, tyglade af en förträfflig sångkonst, som först och sist visar sig i hennes piano, hennes pianissimo. Detta piano är icke *svagt*, det är *dämpadt* — se der hela förklaringen på det förunderliga trolleri som hvilar öfver det. Hennes sångkonst lägger blott en sordin på den fulla, af naturen så starka tonen, och den är dämpad liksom af sammet — eller mindre poetiskt men mera betecknande: liksom af filt; hennes piano är icke en svag, rädd ansats åtföljd af en hviskande och förtryckt ton, utan den fulla stämman återhållen med oböjlig energi — man märker bak den dämpade tonen hela den stora styrkan, det är saken.

Fröken Pyk är säkert omöjlig såsom dramatisk sångerska — men det vidunderliga är, att hennes sång icke dess mindre har en utpräglad dramatisk karakter. Du skall nämligen icke se på henne, du skall blott höra. Så skall du märka en mångskuggad nyansering i hvar enda musikalisk sats, en variering och förändring, en skiftad klangfärg, som icke bryter den förträffliga egaliteten på någon punkt, men karakteriserar utmärkt: kort sagdt, du skall märka en absolut dramatisk talang i den musikaliska fraseringen och nyansen, men hvad man eljest förstår med »föredrag», den yttre personens sammansmältning med kompositionen och sången, deraf finnes här egentligen ingenting. Frk. Pyk gifver alls icke sin person med; hon sätter in alt på det rent abstrakt musikaliska, hennes text blir underordnad, hon väljer sjelf delvis sina vokaler med en bestämd klangfärg såsom mål — hon vill blott musiken, blott sången. Detta är naturligtvis till sist en ensidighet, en halfhet om man så vill, men resultatet är imponerande: alla krafter synas samlade på en punkt och på denna slår sångerskan fullständigt igenom.

Den misslyckade klarinettkonserten.

I en af Tysklands större städer hade den bekante pianisten Döhler nyss annonserat en konsert, då en för honom obekant person inställde sig.

»Min herre», sade han till Döhler, »jag heter W***, är klarinettist och har kommit hit för att låta höra min talang. Men jag är här föga bekant och Ni skulle göra mig en stor tjenst, om Ni tilläte mig blåsa ett solo på Er konsert. Jag skulle dervid, hoppas jag, ådraga mig publikens uppmärksamhet och vinna dess gunst, och jag skulle då på sätt och vis ha Er att tacka för, om jag skulle lyckas bereda framgång åt min egen blifvande soiré.»

»Hvad vill ni då blåsa på min soiré?» svarade Döhler helt förbindligt.

»En stor klarinettkonsert.»

»Nå väl, min herre, jag antager Ert anbud och skall taga hänsyn till Er vid uppgörandet af programmet; kom i afton till repetitionen; det gör mig ett nöje att kunna vara Er till någon nytta.»

Aftonen kommer, orkestern är församlad, vår man infinner sig och man begynner repetera hans konsert. I likhet med hvad många virtuoser bruka afstår han från att utföra sin egen stämma och inskränker sig till att låta orkestern repetera och att för densamma angifva tempot. Hufvudmotivet, som temligen liknade bondmarschen i »Friskytten», föreföll de närvarande något komiskt och gjorde Döhler orolig.

»Principalstämman skall åter godtgöra allt, hoppas jag», sade han emellertid vid utgåendet; »den der herrn måtte vara en skicklig virtuos; man kan ej begära, att en stor klarinettist skall tillika vara stor komponist.»

Konsertaftonen framträder klarinettisten, något ängslig till följd af Döhlers glänsande triumf. Orkestern spelar tutti, slutar med ett uthållet dominantackord, hvarefter första

solot begynner: tram, pam, pam o. s. v., alldeles som marschen i »Friskytten». Anländ till dominantackordet tystnar orkestern, virtuosen stöder sig på sin venstra höft, sträcker fram högra benet, förer instrumentet till munnen, och horisontalt utsträckande sina armbågar tyckes han vilja börja. Hans kinder svälla, han blåser, trycker, blir röd i synen — fåfäng ansträngning, intet ljud ur det rebelliska instrumentet. Han håller röret för sitt högra öga, blickar in i dess inre såsom i ett teleskop; då han der icke upptäcker något, försöker han ånyo och blåser med raseri; inte en ton! Förtviflad låter han orkestern åter begynna tutti: tram, pam, pam o. s. v. Härunder sticker han sin klarinett mellan knäna och skyndar sig att afskrufva munstycket för att aftorka röret.

Allt det der fordrar en viss tid och redan har den obarmhertiga orkestern slutat sitt tutti och kommit till kadensen på dominantackordet. »Än en gång! än en gång, från början!» ropar konstnären till musikanterna. Dessa lyda: tram, pam, pam o. s. v. Och för tredje gången, efter några ögonblick, äro de åter vid den oefterrättliga takt, som förkunnar solots inträde. Men klarinetten är ännu icke i ordning: »da capo! En gång till! En gång till!» Orkestern börjar i något munter sinnesstämning åter från början: tram, pam, pam o. s. v. Under detta sista upprepande har virtuosen sammanskrufvat de särskilda delarne af sitt gensträfviga instrument, ur sin ficka framtagit en knif och dermed börjat renkratsa klarinettens munstycke.

Skratt och fnissningar i salen: man hör åtskilliga utrop, under det virtuosen fortfarande kratsar i sitt munstycke.

Ändtligen tror han sig ha kommit till rätta dermed; orkestern har för fjerde gången kommit till kadensen, solisten sätter åter sin klarinett till munnen, höjer åter sina armbågar, blåser, svettas, rodnar, sträcker sig krampaktigt, men — det låter inte. Då frampressar en sista yttersta ansträngning den förfärligaste, mest öronslitande »kix», som väl någonsin förnummits! Man hade kunnat tro, att hundra stycken atlastyg på en gång sönderrifvits; ett skri från en flock vampyrer tål ej en aflägsen jemförelse med denna oförmodade, skrällande kix. Salen återljuder af blandade utrop af löje och skräck. Bifallsstormar skalla och den bestörte virtuosen framträder till kanten af estraden och stammar: »Mina damer och herrar . . . jag vet inte . . . en tillfällighet . . . i min kla . . . rinett, jag skall emellertid låta . . . afhjelpa och ber Er . . . godhetsfullt infinna Er . . . vid min musika . . . liska soiré nästa . . . måndag för att höra slutet . . . af min konsert.»

Vi hafva ej med säkerhet erfarit virtuosens namn, ej häller huruvida åhörarne verkligen infunno sig vid nästa soiré.

Kristina Nilsson som Margareta.

»Dem ergiebt die Kunst sich völlig,
Der sich völlig ihr ergiebt.»

Ofrivilligt falla oss dessa Platens tänkvärda ord i minnet, då vi gå att kasta en kort återblick på de ädla konstnjutningar, tyvärr allt för kortvariga, *Kristina Nilsson* nyligen beredt oss.

En gifmild natur utrustade henne med allt hvad den eger rikt af musikaliska och intellektuella skatter. Men den försummade ej derjemte att begåfva henne med en energisk arbetslust, ett lefvande intresse och varm hängifvenhet för sitt lifs sköna uppgift. Och konsten har icke heller visat sig lönlös mot en sådan tempeltjenst. På vid gafvel har den slagit upp portarne och låtit sin prestinna beträda detta allra heligaste, som så många sträfva efter, men ack! så få uppnå.

Men Kristina Nilsson, naturbarn som hon är, har icke låtit konsten allena behålla herraväldet. Naturen, hvilken hon är skyldig så mycket, måste äfven ha sitt och den bildar också en verksam faktor i allt hvad hon presterar. Men huru mycket deri är konst, och huru mycket natur? Frågan är omöjlig att besvara. Så förtroget smälta de samman och supplera hvarandra, att den fina gränsen dem emellan icke låter bestämma sig. Och deri ligger fulländningens storhet. Deraf denna kompakta helgjutenhet, denna sällsporda förmåga att helt och hållet gå upp i de personligheter som framställas, deraf denna makt att skapa gestalter af kött och blod, och icke påklädda teaterdockor.

En sådan af sanning och skönhet präglad konstnärsskapelse är Kristina Nilssons Margareta, hvarmed hon nu, efter fem års frånvaro, åter beträdde vår nationalscen. Så tum för tum har hon här arbetat sig in i sin uppgift, att det skulle kräfva ett, jag vet icke huru pass noggrant studium, för att till deras fulla evidens fatta den i alla detaljer psykologiska finhet, den natursanna, hvarje tom teatereffekt skyende konseqvens, hvarmed hon af Gretchen och Marguérite bildar sin Margareta.

Redan vid sin entrée i tredje akten visar hon hur mästerligt hon återgifver denna karakterens oskuldsfulla renhet, som här är så svår att träffa. Med okonstlad enkelhet föredrager hon sin ballad, utan tillstymmelse till passion eller djupare rörelse. Ännu är den spegelklara ytan ogrumlad. Och juvelarian! Man har betecknat den som ett groft missgrepp, endast framkalladt af m:me Miolan-Carvalho. Må vara! *Vi* äro emellertid Théatre Lyriques mäktiga herrskarinna af hjertat tacksamma härför genom det tillfälle som erbjuder sig att här få se och höra — Kristina Nilsson, hvarigenom den moderna salongspjesen får åtminstone en skymt af berättigande. Här framträder hennes barnsliga naivetet i dess älskligaste gestalt. »Det är blott en lek», hviskar Gretchen blygt, då hon forskande plockar bladen af stjernblomman. »Det är en lek» kan man väl utropa vid åsynen af denna mästerliga scen framför juvelskrinet, detta glada jollrande för den lysande grannlåten och den skälmska spegeln.

Mötet med Faust visar oss huru barnet växer till qvinna, men växer med jättesteg vid trollmakten af den rena kärlekens första berusning. Med hvilken skygg min hon drar sin hand ur hans, huru frågande hon lyssnar till hans eldiga ord och mekaniskt upprepar dem för sig sjelf!

»Låt min blick vid ditt milda öga hänga
Och vid din leende mun!»

fortfar förföraren. Och hon riktar tjusad de klarblå ögonen mot hans och ler med ett saligt leende. Kärleksoraklet rådfrågas. »Han älskar mig!» De knapt anade patetiska nyanserna framträda nu med våldsamt stegrad kraft och nå sin höjd i den trånfulla monologen vid fönstret, som framställes med all den glöd en älskande ungmö är mäktig.

Att den stämningsfulla kavatinan vid spinnrocken i nästa akt var utesluten kunde endast beklagas. I kyrkscenen har man här blifvit van vid hårresande saker. Man har sett Margaretor med utseende af en lungsotspatient på knäna släpa sig omkring på scenen och dymedelst göra det i sig sjelft rysliga i situationen ännu rysligare. Kristina Nilsson försmår att lägga an på åskådarnes nerver, utan är här som alltid sann och fri från öfverdrift. Ett effektfullt ställe är hennes fasansfulla anskri vid åsynen af Mefisto, för hvilken hon redan vid första mötet i trädgården visade en instinktlik förskräckelse.

Vid Valentins dödsscen visar sig hennes Margareta fullt medveten om det tragiska i sin belägenhet. Hon kastar sig ned vid broderns lik under utbrottet af en konvulsivisk gråt endast för att åter resa sig som — vansinnig. Med uppriktig beklagan måste man anteckna, att operan icke blef gifven i sin helhet. Hvad hindrade detta?

Kristina Nilsson koncentrerade nästan uteslutande ens uppmärksamhet på sitt spel. Oupphörligt grep man till kikaren för att beundra dess fina schatteringar, liksom tycktes man förgäta, att hon äfven egde en stämma, lika hänförande skön som den konst, hvarmed hon behandlade den, var fulländad.

Det är mindre genom sin imponerande öfverväldigande styrka, än sin själfullhet, sin sympatiska silfverklara färg som denna underbara röst väcker känslor hos åhöraren, som han väl förut knapt erfarit.

Det skulle föra oss allt för långt att ingå i alla de tekniska företräden, hvaraf den är i besittning, den beundransvärda förmågan af timbrens och nyansernas smakfulla skiftning, den ohörbara respirationen, tonansatsens fasthet eller denna utsökt eleganta fraseringskonst, som särskildt i Gounods musik är af sådan utomordentlig verkan.

Hvilket öppet och distinkt uttal af texten! Icke en enda stafvelse går förlorad. Men så är också munställningen superb, som det anstår en Wartels lärjunge. Studeren och efterliknen den, I, alla snedmynta och i-mun-sjungande sångerskor, för hvilka talet om munnens rätta hållning under sången varit lika okändt, som eder tonbildning och artikulation nu äro vanstälda.* För öfrigt erinrar Nilsson särskildt i detta hänseende mycket om Trebelli (äfven hon en elev af Wartel), ehuru den senare iakttager att i alla register bibehålla samma ställning på munnen.

Af de många lyriska skönheter Kristina Nilssons Margareta haft att erbjuda (måhända oegentligt sagdt, ty den bildar allt igenom en enda skönhet) framstå särskildt den med okonstlad enkelhet föredragna balladen, vidare juvelarian, som mindre erinrar om ett anspråksfullt koloraturstycke än ett lekfullt barnjoller, ändtligen den stora kär-

* I Stockhausens intressanta berättelse om sin sångskola, meddelad i förra numret af denna tidning, framhålles särskildt det felaktiga i att icke *öppna munnen*. Det veta icke sånglärarne hos oss! Och dock är munställningen för sången af vida större vigt än för instrumentalister handställningen, som alltid måste så noga inläras.

leksduetten med dess smältande innerlighet, dess trånfulla fermater och bortdöende slutfraser, att nu icke tala om den med sublim inspiration framförda bönen i kyrkan.

Bland mycket annat lärorikt erbjöd sig här äfven en hel del för oss främmande finesser i afseende å rytm och tidmått. Vi påpeka det starkt tillbakahållna tempot i balladen, det effektfulla ritardandot vid *dimmi, dimmi, di sù presto* i juvelarian, den accelererade passagen vid *Ah! Ah!* derefter — mera ett jubelrop än en åttondelsskala; i qvartetten: de starkt markerade sextondelarne vid *Ven prego e scongiuro*! m. fl. ställen, allt beroende af den dramatiska accentens fordringar. Måtte man nu blott taga vara på och vidmakthålla dessa värdefulla anvisningar. I annat fall har ju gästspelet förlorat en god del af sitt konstnärliga berättigande.

Kristina Nilsson har nu lemnat oss. Vid sin afresa var det hon, som i sin tur blomsterhöljde dem som hyllat henne med rosor och lager.

Men vid den succès pyramidal, hon här med geniets hela rätt eröfrade, var det icke blott åt den fulländade konstnärligheten man gaf sin tribut. Man entusiasmerades äfven af denna varmhjertade oegennytta, som endast mot den föga klingande lönen af landsmännens beundran och tacksamhet förde den firade artisten till hennes aflägsna hembygd.

Och Kristina Nilsson håller gamla Sverge kärt.

Den som personligen lärt känna henne, vet nog att hon af hjertat skulle instämma med en annan af vårt lands frejdade sångfurstinnor, *Jenny Lind-Goldschmidt*, i de minnesrader, Göteborgs museum förvarar af henne:

»O Sverige, du mitt gamla, mitt dyra fosterland!
Till Gud och dig var sjungen all min lefnadssång.»

—h—

Utom ofvanstående uppsats om Nilsson af den anmälare vi anmodat, har Red. fått mottaga nedanstående, som vi äfven införa, enär den, jämte ampelt erkännande i hufvudsak, innehåller några detaljanmärkningar som synas oss befogade:

Audiatur et altera pars.

Ödmjukt böja vi oss för det öfverlägsna geniet och erkänna gladt snillets förtrollande magt; det är så skönt att låta sig förtjusas af det som så förtjenar vår beundran!

Men låt oss vara sanna emot oss sjelfva. Det fullkomliga, det högsta ha vi dock ej funnit ens hos Nilsson. Endast den fullständiga harmonien, förhandenvarandet af *alla* de utmärkta egenskaper som tillsammans utgöra den öfver allt klander stående mästaren, endast allt detta förenadt hos en person kan komma oss att erkänna att vi funnit det »bästa».

Som sagt, lofsjunga henne vilja vi icke för i dag. Alla varianter på den melodien äro redan uttömda. Det är nu engång för alla så mycket lättare att klandra. Lyckligt är, då sjelfva klandret innebär ett indirekt beröm, såsom nu är fallet. Att Kristina Nilsson är hvad hon är oaktadt sina småfel, bevisar just hennes storhet.

Man har anmärkt om henne i St. Petersburg att hon sminkar sig illa. Och detta med rätta. Den krithvita ansigtsfärgen, som påminner om en pierrots mjölcouleur, klär intet ansigte i verlden och ger det en anstrykning af onatur, med ett ord af smink, som endast en Kristina Nilssons spel kan försona. Litet mera varm lifsfärg skulle göra hennes Margareta i tredje akten mera lik den fraicha och blomstrande ungmö man tänker sig, och i de senare akterna kunde hvilken erfaren målare som helst säga henne att rampskenet fordrar en i gult stötande färgton för att åstadkomma denna blekhet som situationen der fordrar. Mjölfärg och cinober borde vara en öfvervunnen ståndpunkt för en så erfaren scenisk artist. Dock — om Kristina Nilsson sminkade sig grön så vore hon ändock den mest genialiska och intagande Margareta vi sett!

Vi ha anmärkt att den stora sångerskan ibland är allt annat än graciös. Nå, hvem har också sagt att Margareta borde röra sig som en fin dam? Alls ingen, det är sant, men några alltför kraftiga icke alltid motiverade stora rörelser med armarne mot bröstet torde dock kanske icke få anses som mönstergiltiga... En flicka som är kär gör *bestämdt* aldrig så, minst då hon är så blyg, så ljuf och så ung som Margareta.

Hon sjunger som en näktergal! Ja visst, hennes stämma är alltid skön, jungfrulig, klingande, hennes sång alltid hänförande, men man kunde måhända göra några anspråkslösa anmärkningar ifrån vår point de vue. Rösten är icke mera som den varit för några år sen, den är tunnare och på höjden betydligt mera ansträngd än förr. För att göra denna lilla brist omärkbar, filerar (spinner) hon ut tonerna på det mästerligaste vis, öppnar munnen så mycket som möjligt isynnerhet vid tangerandet af de höga noterna, och ernår derigenom just hvad hon önskar.

Vis à vis sjelfva föredraget torde kanhända våra egna artister ha mycket att förvånas öfver. Särskildt påpeka vi tempi uti qvartetten samt derefter duetten. Vårt hofkapell hade troligen ofta svårt att än ritardera, än accelerera med sångerskan, att hålla ut fantastiskt utdragna fermater på ställen der man aldrig anat annat än hvad kompositören ditskrifvit*. Om någon af våra egna, för att låta höra några för sitt sånginstrument fördelaktiga toner, skulle inlåta sig på äfventyr att skapa en sådan mängd af fermater, hvad gjorde väl då våra herrar dirigenter? Fåfäng fråga, de våga nog aldrig. Mälzels metronom pickar tydligt i öronen på dem alla... Friheten åt de stora, tukten åt de små. Evangelium för de höga och lagen för de små!

Allt nog, hon var oupphinnelig och stor i alla fall, vår saknade, dyrkade Kristina Nilsson! Hon har skänkt oss stunder af sällsynt, af helig njutning. Hon har gifvit oss en inblick i konstens himmel — hvad mer om hon blottat några få ofullkomligheter hos sig sjelf, vi beundra henne än mer, derför att hon oaktadt dessa gjort detta öfverväldigande intryck. Sjelfva solen har ju fläckar och — förblir dock sol.

S. S.

* Som man ser står detta omdöme i strid mot den föregående anmälarens. För sin del är Red. ingen vän af likformig takt, men håller dock före att Kristina Nilssons fermater i duetten voro mera virtuosmässiga än uttrycksfulla. Ej häller gilla vi hennes omotiverade bröstklappningar.

Red.

De ärade subskribenter, hvilka ombytt bostad, torde för undvikande af dröjsmål i expeditionen ofördröjligen uppgifva sin nya adress i Huss & Beers musikhandel.

Från in- och utlandet.

Kristina Nilssons konsert i Kristianstad var öfverfyld och bifallet stormande. Så väl der som i Malmö mottogs hon med formliga ovationer.

Stora teatern är efter den beklagliga branden redan så återställd, att på söndagen symfonikonserterna kunna taga sin början, med symfonier af Haydn och Beethoven samt norsk rapsodi af Svendsen. — Få teatrar hafva väl sluppit undan så jemförelsevis lätt efter ett så hotande tillbud.

La serva padrona (Ett litet huskors) gafs på torsdagen å Dramatiskan, för sent att i detta nummer af tidningen hinna bedömas. Då denna operett är af stor musikhistorisk betydelse, skola vi derät egna en utförligare uppmärksamhet.

Victoriamusik. Till förmälningshögtidligheterna har ytterligare utkommit en mängd musikaliska alster, bland hvilka vi blott fästa uppmärksamheten på följande: *Festpolonaise* för piano, komponerad af Frithiof Hertzman (Huss & Beers förlag); *Victoria-Marsch* för piano af John Jacobsson.

Emma Thursby »kom, såg och segrade» äfven i *Norrköping*. Huset var emellertid på de bättre platserna icke stort mer än halfsåldt, hvartill dock orsaken torde få sökas dels deri, att prisen voro tre gånger så höga som eljest är vanligt vid konserter härstädes, dels deri, att hr Fischhof i Stockholm hade skadat sin fot, så att underrättelse under lördagens lopp meddelades, att han icke kunde uppträda på aftonen, emedan han låg under läkarevård. Deremot lemnades publiken ingen underrättelse om, på hvad sätt hans nummer å programmet skulle fyllas. Hr Strakosch fullgjorde emellertid, så godt han kunde, hvad hr Fischhof enligt programmet skolat göra, i det han dels skötte ackompagnementet och dels utförde åtskilliga nummer för piano. Som det nu var, kom emellertid publikens hela intresse att koncentrera sig kring den unga sångerskan, som äfven hugnades med flerfaldiga inropningar. En Pattikonsert förestår oss i nästa månad. (A.-B.)

En ny sångerska. I Göteb. Handels-Tdng läses: En ung sångerska, fröken Augusta Andersson, gifver konsert härstädes. Rörande hennes föregående torde följande upplysningar kunna vara af intresse: För omkring sju år sedan kom en bonde från Vestergötland med sin 17-åriga dotter till den aktade sånglärarinnan fru Hilda Biörklund, född Sandels, och förfrågade sig, om hon ville lära tösen att sjunga. »Jag har ingenting annat att kosta på henne än mat och husrum.» Den unga flickan intresserade fru B., och detta deltagande ökades allt mer, ju närmare fru B. lärde känna icke blott hennes ovanliga musikaliska begåfning, utan äfven hennes person. Sedan denna undervisning fortfarit under trenne vintrar, hvarunder eleven genom sin flit och sina naturanlag gjorde hastiga framsteg, ansåg fru B. det vara skäl, att Augusta Andersson (så var den unga flickans namn) reste upp till Stockholm för ytterligare och vidsträcktare studier. Då detta emellertid icke var möjligt för henne såsom alldeles obemedlad utan andras hjelp, intresserade fru B. åtskilliga personer här i staden för henne, så att hon nu under de senaste fyra åren satts i stånd att kunna taga undervisning af professor Günther i Stockholm. Denne hennes lärare, som med de största loford uttalat sig icke blott om hennes

ovanligt vackra sopranstämma, utan äfven om hennes ihärdighet, har nu gifvit henne tillåtelse att offentligen uppträda.

Från Luleå skrifves till A.-B.: — — Vidare ha vi haft tillfälle att njuta af ganska omvexlande sångprogram, erbjudna dels af den unga, löftesrika Kristina Wickman, dels af de s. k. svenska qvartettsångarne, hvilka värdigt häfdat den svenska fyrstämmiga manssångens välkända anseende. På de sista fjorton dagarne ha musikaliska »konstnjutningar» af mycket olika slag erbjudits oss. Bland dessa nämna vi den, som bjudits af ledamoten af konservatoriet i Paris, ynglingen med de mörka, eldiga ögonen, konstnären med den elektriserande violoncellen — Jean Tolbecque. Hr Tolbecque, som är född i Niort (Deux Sèvres) anno 1857, har gjort en ovanligt glänsande karrier. Vid 10 års ålder blef han orgelnist vid en af de större kyrkorna i Marseille; första priset för violoncell-spel erhöll han derstädes år 1869. Efter fransk-tyska kriget (1870) företog han en resa till Paris, der konservatoriet genomgicks, med det resultat, att dess andra pris tilldelades honom 1872, dess första pris 1873. Det gick sannerligen raskt undan både med framsteg och utmärkelser. Konservatoriet (la société du Conservatoire) utnämnde honom snart till sin ledamot. Hr Tolbecque räknar sitt ursprung från germanisk stam. Ehuru hans namn visserligen vid första påseendet tyckes vara romaniskt, visar sig dock vid närmare granskning, att så icke är förhållandet. Namnet skrefs ursprungligen Tolbeck (jemf. sv. Tullbeck, Ekbeck, etc.) och är af plattysk eller nedertysk börd. Då hans förfäder vid tiden för franska revolutionen inflyttade i Frankrike, ändrades namnet Tolbeck till Tolbecque. Slägten synes i allmänhet ha varit mycket musikaliskt begåfvad. De första, som gjorde namnet kändt inom tonkonstens verld, voro Jean Baptiste T. och Auguste T., af hvilka den förre arbetade under den berömde Kreutzers ledning och blef bl. a. musikdirektör och ballettmästare; den senare ledde tillika med Berlioz konserterna i Covent-Garden i London.

Venersborg Okt. 1881.

Musiklifvet i våra småstäder är i allmänhet ganska torftigt, och lemnar föga stoff till iakttagelser af allmännare intresse.

Vårt samhälle har dock fordom haft namn om sig att vara musikaliskt, och har under de sista tiotalen af år framalstrat ej mindre än trenne musikföreningar, hvilka på olika tider sökt väcka upp det slumrande musiklifvet. Bland dessa visade 1870 års musiksällskap tendenser till en mera betydande verksamhet, men till följd af brist på lämplig dirigent, och andra förhållanden som ej äro här på sin plats att relatera, tröttnade så väl »aktiva» som »passiva» ledamöter och föreningen tynade så småningom bort.

Denna brist på intresse för tonkonsten inverkar menligt på det uppväxande slägtets musikaliska utbildning. Pianospelet öfvas naturligtvis flitigt, men, med skyldig respekt för alla dessa »spelmamseller», »elever af professorn den eller den», hvilka allt som oftast erbjuda sin hjelp åt »nybörjare eller mera försigkomna elever», kunna vi ej underlåta att instämma i många musikvänners klagan öfver att pianospelet urartat till en sannskyldig mani, så till vida, att barn i synnerhet flickor tvingas att, utan hänsyn till anlag eller tillgång på god ledning, under tårar och veklagan klinka sig igenom många långa år af en dyrbar ungdomstid, som förvisso kunde användas bättre.

Sedan vi sist hade nöjet att redogöra för musikförhållandena inom vårt samhälle. har ej mycket passerat. Visserligen gjorde herr Key en djerf ansats att, medelst storståtliga puffar och herr Arlberg som lockbete, väcka publikens intresse för »Lille Hertigen», »Cornevilles klockor» och »Den ondes besegrare». Men lofva är ett, hålla ett annat, »Lille Hertigen» lät ej höra af sig. »Den onde» visade sin förledande skepnad bland ingenting mindre än förföriska menniskobarn, ithy att herr Arlberg, som naturligtvis står öfver allt beröm, illa understöddes af öfriga medspelande. Fröken Mathilda Andersson, bördig härifrån orten, tillråda vi att så snart som möjligt återvända till den fäderneärfda gårdens landtliga bestyr. Då man uppträder som sångerska är det ett oeftergifligt vilkor att ega en *röst* som kan användas till *sång*. Saisonen afslöts med »Cornevilles klockor», hvilka helt dystert klingade öfver direktörens gäckade kassaförhoppningar, ty största delen af publiken anade oråd och — uteblef.

Den värderade sångerskan fru Märtha Andersson, född Eriksson, har, efter flitigt konserterande vid vestkustens badorter, låtit höra sig i Venersborg, och anteckna vi med glädje att hennes präktiga röst vunnit i styrka och klarhet under de år hon egnat åt den husliga härdens omsorger. Som bekant, har fru A. med framgång studerat för fru Viardot-Garcia i Paris.

Madame Trebelli med sällskap har, under sin sista skandinaviska »tournée», äfven gästat vår stad. Hon var vid briljant röstdisposition, och försatte den tacksamma publiken i fullständig hänryckning. Hennes underbara sångsätt är och förblifver en förebild, som vi rekommendera åt alla våra mer eller mindre betydande »sångfoglar», till ett memento på att »lifvet är kort men konsten lång», och att man endast uppnår tinnarne af konstens tempel genom allvarliga studier och träget aktgifvande på de mönster, som kunna framvisa det sanna idealet inom tonkonstens verld. Detta kan och får ej ersättas af ett bedrägligt sjelfförtroende, stegradt af en »tacksam» publiks ofta intetsägande bifallsyttringar.

Fröken Signe Hebbe sökte efter bästa förmåga fylla sin plats bredvid madame Trebelli, och om »reflexionerna göra sig sjelfva», så länder detta till ringa skada för fröken H., som genom rik begåfning och ärligt bemödande lyckats intaga en hög plats bland våra sångerskor. Vid minnet af de verkligt storslagna musikaliskt-dramatiska roler som fröken H. med erkänd framgång utfört på vår förnämsta sångscen, kunna vi ej annat än öka den nyss afgångne teaterdirektörens syndaregister med ett befogadt klander öfver hans uraktlåtenhet att söka binda fröken H. vid vår kongl. lyriska scen. Men tyvärr, kulisskamarillan, med alla sina intriger och personliga intressen, spelar inom konstens verld lika stor rol som på det politiska området. Vi önska att den nye teaterdirektören måtte rensa detta Augias-stall, och med »ögat stadigt fästadt på målet», i sin mån bidraga till den svenska tonkonstens förkofran.

Må detta utgöra en röst från de »djupa leden», som med vördnad och beundran se upp till det konstens tempel, på hvilket snillekonungen ej för ro skull tecknat det betydelsefulla »Patriis musis».

Men låtom oss efter denna afvikelse återkomma till vår Trebelli-konsert.

Herr Musin har, genom sin öfverlägsna teknik och rena intonation, blifvit publikens förklarade gunstling. och torde med tiden intaga en framstående plats bland violvirtuoserna. Med litet mera entusiasm i sitt spel, och sedan han förvärfvat den ideela uppfattningen af de store mästarnes epokgörande skapelser, torde han äfven uppnå »tinnarne af templet». Ännu felas i herr Musins spel detta »je ne sais quoi», som ej kan *beskrifvas*, endast *kännas*.

Bassångaren signor Ghilberti föredrog med smak och allvar den bekanta sången, alla basisters A och O: »In diesen heiligen Hallen» ur »Trollflöjten», och med glänsande koloratur en ståtlig jubelsång ur »Samson» af Händel, som väckte sannskyldig beundran hos en tacksam publik, som sällan eller aldrig får höra någon oratoriesång.

Pianisten signor Bissaccia visade sig vara en framstående solist, och skötte ackompagnementet med smak och elegans.

Programmet var uppsatt med vederbörlig hänsyn till de behof, som förefinnas hos musikens patricier och plebejer bland åhörarne. De senare fingo riklig del i en föråldrad och innehållslös duo för piano och viol af Thalberg, och de förra njöto med fulla drag af Mendelssohns herrliga violkonsert.

Scenerna i kostym ur »Profeten» och »Aïda» tillskyndade madame Trebelli och fröken Hebbe stormande applåder från golf till tak.

S—e.

Kristiania d. 4 Okt. 1881.

De tre eller fyra öfriga konserter miss Thursby gaf här i Kristiania efter mitt förra brefs afgång voro lika besökta som den första, och visade konstnärinnan här som på andra ställen att hon förstod konsten att tillvinna sig publikens sympati samt att stegra och fasthålla densamma, åtminstone hvad det stora flertalet beträffar. Oaktadt det starka beslag miss Thursby således lagt på publikens nyfikenhet, lystnad och förmåga, visade det sig dock, då Trebelli med sällskap infann sig (och hon kom redan innan Thursby afreste), att samma publik mäktade samla sig kring detta sällskap med ett gammalt intresses varma innerlighet. Det var ej endast genom fanfarer, lager, blommor, serenader (»studenternas» och »handelsståndets» sångföreningar för Trebelli, »Johanniterna» för Signe Hebbe) samt de varma applåderna och lifliga framropningarne som publiken visade sina verkliga och sanna sympatier, utan också genom det talrika besökandet af såväl teaterföreställningarne som folkkonserten. Sällskapet, som bestod af utmärkt dugtiga musikaliska och dramatiska krafter, specielt de två konstnärinnorna, hade också att bjuda på en repertoar som för sig allena kunde göra räkning på att omfattas med intresse af den stora publiken. Vid Trebelli-föreställningarne på Kristiania teater gåfvos förnämligast scener och stycken ur »Faust», »Hugenotterna», »Aida», »Semiramis» och »Profeten», i hvilka madame Trebelli och fröken Hebbe och stundom signor Ghilberti uppträdde. Det öfriga af aftonens konstprestationer utfyldes dels af några sångnummer dels af monsieur Musins utmärkta violin eller signor Bissaccias piano. Dessa aftnar blefvo på så sätt en kombination af konsert- och operaafton, och när ett sådant för operamusik ännu så litet vaket publikum, som det norska, icke allena fängslas men ock förmår att gripa illusionen och fasthålla den trots afbrotten — hvilket också visade sig i vintras, då fröken Hebbe och fru Engdahl gästade Kristiania teater på samma sätt — så är det icke publikens förtjenst utan endast och allenast utförandet af scenerna, som förmår frambringa detta fängslande varaktiga intryck. Ur »Faust» gafs trädgårdsscenen och kyrkscenen. Här uppträdde då också i den förstnämnda — i hvilken fröken Hebbe på ett sällsynt mästerligt sätt sjöng sin alltid utmärkt återgifna juvelaria — madame Trebelli som Siebel, i hvilken rol hon naturligtvis gjorde stor furore. Fröken Hebbe, hvars Margareta hos oss omfattas med synnerligt intresse och stor beundran, väckte en så stor sensation, att denna scen åter gafs sista aftonen jemte kyrkscenen, i hvilken hon med vanlig dramatisk styrka, som fick ett uttryck som nästan gränsade till fasa, och med en tragisk höghet, som gjorde en omisskänlig verkan på publiken, firade storartade triumfer. Dessa scener ackompanjerades af orkestern, som någorlunda bra gick i land härmed, medan den deremot i »Hugenotterna» (duon i 3:dje akten mellan Valentine-Signe Hebbe och Marcel-Ghilberti) var så olycklig att det nästan är en skam att tala om det. De andra scenerna till hvilka jag nu skall öfvergå, ackompanjerades på piano, och det visade sig då att en säker hand och ett pianoackompanjemang utfördt med säkerhet och smak är att föredraga framför en dålig orkester. Till dessa scener hörde Aida-duetten mellan Aida-Hebbe och Amneris-Trebelli, som i solot och ensemblen — hvilken i och för sig är af ovanlig skönhet — utfördes på ett sätt, som svårligen kan öfverträffas. I »Semiramis», hvaraf uppfördes 1) scen och aria, 2) stor scen och duo, 3) dito och 4) recitativ trio och slutscenerna, uppträdde madame Trebelli som Arsace, fröken Hebbe som Semiramis och Ghilberti som Assur. Att dessa scener ur en opera, i hvilken Trebelli har en af sina bästa roler, gjorde ett storartadt intryck faller af sig sjelft. Äfven den otacksamma och svåra duetten ur »Profeten» med Trebelli som Fides och Hebbe som Bertha gjorde stormande lycka, och när en kritiker säger, att samspelet i dessa scener särskildt i »Semiramis» — en opera, som ligger så långt ifrån vår dramatiska musik — »har erbjudit större intresse än man kunde vänta af en så fragmentarisk framställning», så kan detta icke minst räknas fröken Hebbe till förtjenst. Lägger man härtill dessa båda konstnärinnors väl skolade och vackra röster, deras fint nyanserade föredrag, deras ypperliga frasering, så kan man förstå, att hvad som yttrats om dessa aftnars ovanliga musikaliska intresse ej är det minsta öfverdrifvet. Står Trebelli än i röstens volym, register och nästan fenomenelt praktfulla djupa toner och i sin lätta briljanta koloratur öfver fröken Hebbe, så går denna konstnärinna opp emot henne icke endast i den förträffliga deklamationen och den öfverlägsna fraseringen utan också genom den känslofullhet, hvarmed hon återgifver rolen enligt dess karakteristiska fordran, egenskaper, hvilka i förening med hennes ovanligt sympatiska stämma, goda skola och hjertgripande föredrag vitna om styrkan och storleken hos den sceniska genialitet, hvaröfver denna konstnärinna disponerar. Att jag så länge uppehållit mig vid dessa scener har sin orsak deri, att det gamla vemodet öfver ett någon tid florerande och nu jemförelsevis nästan utdödt operalif vid dessa scener vaknat på nytt och har gjort sig gällande hos mig likasom hos så många andra, som finna att scenen har ett lika stort kraf på att i musikaliskt hänseende föradla verlden, som konsertsalen, under det man nu mer och mer försöker inplugga i publikens hjerna att konserten är det enda träd som bär lifsfrukt på det musikaliska området.

Med en framstående teknik förenar Musin en stor jemnhet i ton och föredrag, som rent och sympatiskt framkallar den rikdom af musikalisk skönhet,

som hans stråke, hvilken ständigt står i rapport till hans glödande själ, kallar till lif och gestalt. Tillsammans med Bissaccia har han spelat två duetter för violin och piano nämligen »Airs syriens» af Leonard och Gregoire samt Griegs sonat i F för piano och violin. Begge numren spelades förträffligt och inlade hr Bissaccia på det hela taget stor förtjenst som musiker. Han spelar med lifligt nyanseradt föredrag och mycket stor teknik. I Ghilberti hade sällskapet en mycket god och vacker basröst, som i allmänhet på ett tillfredsställande sätt löste sin uppgift. Sällskapets folkkonsert på Tivoli var mycket besökt. På denna konsert sjöng Hebbe, Trebelli och Ghilberti också den bekanta trion ur »Muntra fruarna», Trebelli sin »C'est l'Espagne», och vidare Musins »Ma douce amie, Thomas' Gavotte ur »Mignon» etc. under stort jubel, äfvensom Hebbe sjöng några af sina superba folkvisor och en aria ur Gounods »Polyeucte» på ett så vackert och själfullt sätt, att den med ens slog ned bland publiken som en musikalisk skatt af ovanligt stort värde.

Sedan hafva våra musikaliska njutningar varit inskränkta till Neuperts konsert till förmån för bildhuggaren Broch och till operan på folkteatern. På Neuperts konsert hade endast ett färre antal samlat sig, hvilket var något underligt när man först betänker ändamålet och dernäst erinrar sig att Neupert för första gången under denna säsong glänste här med sin utomordentliga teknik. Förutom Rubinsteins trio i G-moll, som föredrogs tillsammans med Böhn och Hennum, spelade han med fru Gröndahl »Impromptu öfver ett motiv för 2 pianon» af Reinecke samt Liszt's »Faust-vals» och några af sina »Poetiska etyder op. 54», sin sorgmarsch öfver Nikol. Rubinstein och en »Orientalisk dans». Hans lysande teknik särdeles hvad den venstra handen beträffar är märkvärdig, ehuru man kan säga, att hans kraft frambringar ett mera öfverväldigande än skönt intryck.

Cettis förslag att skaffa en opera på folkteatern tycks komma att lyckas, ehuru några af krafterna, särskildt tenoren Berthman, borde lägga sig vinn om att bättre lösa sin uppgift. Fru Falk-Hofer gör isynnerhet lycka, och hafva hittills blifvit med mycket bifall uppförda »Barberaren» och »Rigoletto», i hvilka hon haft tillfälle att visa sin förmåga som dugtig koloratursångerska. Med det snaraste väntas derstädes »Mignon» med en finsk sångerska, fröken Alma Wickström i hufvudrolen.

Af Johan Svendsens hand väntas med det första en ny komposition, nemligen en romans för violin med orkesterackompanjemang eller också endast ackomp. af stråkorkester. Romansen är också skrifven med pianoackompanjemang. *S.*

Köbenhavn d. 6 okt.

Den 3 sept. uppfördes, tillsammans med Johan Svendsens B-dur-symfoni, i Tivolis konsertsal en konsertouverture i G, ett debut-arbete af en bland våra yngre musiker, herr *Robert Allen* från Aarhuus. Arbetet står ej så högt men är rätt dugtigt gjordt. Hr Allen har bygt sitt hufvudmotiv efter en gammal, flere gånger använd idé: tonerna G—A—D—E.

Folkteatern har åter upptagit operetten »Fregattkaptenen», till hvilken man, som bekant, nyttjat Lecoqs musik i »Madam Angots dotter». Stycket spelas ganska bra men sjunges dåligt.

Jag har från säkert håll fått mig meddelad följande Leporellolista på de främmande konstnärer, som kunna väntas hit under vintersäsongen. Här är den: 1) violinisten *Stanislaus Barcewicz* och 2) fröken *Louise Pyk* (ha redan konserterat); 3) *Carlotta Patti* med 4) sin man violoncellisten *E. de Munck* och 5) pianisten *Stasny* under första hälften af oktober; de berömda pianovirtuoserna 6) fru *Annette Essipoff* och 7) professor *Leschetizky* under andra hälften af november månad; 8) *Hans von Bülow* med Meininger-hofkapellet i april—maj; 9) prof. *Rappoldi* med 10) fru samt slutligen — och detta blifver säkert musiksäsongens hufvudpjes — pianisten fru *Sophie Menter*, violoncellisten David Poppers frånskilda hustru, som definitivt skall konsertera här; 11) *Wieniawski* tänker också att gästa oss en gång i november.

Den 14 sept. uppträdde m:lle *Marie van Zandt* från Opera comique i Paris som gäst i titelrolen i »Mignon». Huset var utsåldt till dubbla priser. Förtjusningen var stor. Hon har uppenbarligen att åtnjuta samma ynnest nu af köbenhavnarne, som i fjor vid samma tid.

M:lle van Zandt spelade den 16 sept. Zerlina. Jublande, öfversvinnelig hänförelse, riktiga demonstrationer. Sjöng och spelade förtjusande. Det öfriga utförandet med våra egna krafter mycket svagt.

Den 22 visade hon sig för första gången i sin tredje rol: Cherubins i »Figaro». Ett behag och ett sprittande lif, hvartill vi aldrig sett maken, en ypperlig, fint utbildad sång. Succés'n mycket stor. Fortfarande utsåldt hus till alla van-Zandt-representationerna fastän priserna äro fördubblade.

Den misstro, hvarmed man motsåg hennes utförande af Margareta, bragte hon den 3 dennes fullständigt på skam. Hennes Margareta var en förträfflig, sympatisk framställning af stor skönhet och lönades liksom de föregående med stormande bifall.

En 19-årig pianist, *Stavenhagen* från Berlin, gaf den 27 sept. konsert i Kasino. Han var, särdeles i förhållande till sin ålder, mycket färdig som pianospelare och visade äfven talang som komponist af några »Lieder» och bravurvariationer. Han assisterades vackert af baritonisten *Holst-Hansen*, hvars sköna stämma fått en solid utbildning i Berlin.

Louise Pyk och Barcewicz gåfvo äfven — som antyddes — konsert (d. 29); utsåldt hus och stor begeistring. Fröken Pyk glänste särdeles med Griegs »Min tankes tanke». Barcewicz bör jämföras med ingen mindre än Henri Wieniawski.

Charles Kjerulf.

I *Hamburg* har firats Chéri Maurices femtioårs-jubileum som direktör för Thalia-teatern. Detta firande gestaltade sig till en riktig folkfest, och den 76-årige jubilaren mottog hyllningar från alla håll. Ej mindre än 6 ordensdekorationer blefvo honom tilldelade vid detta tillfälle.

August Wilhelmij konserterar fortfarande i Australien. Han reser med en orkester och uppför stora klassiska äfvensom moderna saker. I november tänker konstnären lemna Australien för att öfver Asien och Egypten återvända till Europa — en konstresa »jorden rundt!»

På hvilket öfvertygande sätt teaterpubliken kan taga parti för konstnärer, hvilka ega deras aktning, hafva de bevisat, som d. 15 sistl. september bevistade uppförandet af Goetz' »Der Wiederspänstigen Zähmung» (»Så tuktas en argbigga») på hofoperan i Berlin. Dessa begagnade sig af tillfället denna afton att för fröken *Lilli Lehmann*, som sjöng Katherine, betyga sin fulla sympati och sitt gillande af den »tuktan», som man kände att den allmänt aktade och omtyckta sångerskan kort förut tilldelat en dervarande tidningsreporter, derför att denne på sitt vanliga cyniska sätt försökt att göra hennes goda namn och rykte misstänkt. Då hon visade sig i andra akten, var det som om »hafvets dån och åskans buller» hade gått öfver salongen, och som om husets pelare börjat darra; månghundrastämmiga »hoch» och bravorop, tusen händer i rörelse helsade sångerskan under ett oändligt regn af blommor och buketter. Stormen upprepades vid hvarje framträdande af konstnärinnan, synnerligast i den scenen, der Katharina ger Petrucchio örfilen. Ja, ovationerna till och med fortsattes efter spektaklets slut i det fria. Af de härvarande tidningarne har detta konstnärinnans sätt att skaffa sig satisfaktion enstämmigt prisats. Denna operaafton skall säkert fästa sig i minnet icke allenast hos den firade konstnärinnan, utan också hos den bedröflige smädaren.

Paris. Stora operan har åter upptagit Ambroise Thomas' »Hamlet» med Lassalle i hufvudrolen, hvilken rol den utmärkte baritonisten ej innehaft sedan 1875. Mr Lassalle, som i rolens uppfattning hvarken sluter sig till Faure eller Maurel, har skapat en alldeles ny Hamlet men löst sin uppgift förträffligt och varit föremål för stor hyllning. Samma framgång ronte m:lle Griswold såsom Ophelia och m:lle Richard äfvensom dansösen Subra i vårballetten. Kompositören, som var närvarande, betygade samtliga artisterna sin stora tacksamhet för det mästerliga utförandet af hans opera.

— Opera comique, som börjat sina söndags-matinéer, har återupptagit »Hvita frun», »Richard Lejonhjerta» och »Duellen» (Pré-aux-Clercs). M:me Bilbaut-Vauchelet har efter sin stora succès som Isabella i den sistnämda operan begärt att få öfvertaga Catharinas rol i »Kronjuvelerna». M:me Carvalho, som nu återkommit till Paris, skall göra sin rentrée i »Trollflöjten». För Mignon-Vanzandt, som med det snaraste väntas från Köbenhavn, der hon skördat så rika lagrar, uppsättes Meyerbeers »Dinorah», i hvilken hon kommer att utföra titelrolen. Under loppet af vintern kommer hon sedermera att creera Lackmés rol i Delibes' nya opera med samma namn. — I Henri Marechals nya opera »Taverne des Trabans» kommer ej, såsom ämnadt var, m:lle Thullier att inviga Fridolines rol utan m:me Bilbaut-Vanchelet kommer att få detta på sin lott.

— En tredje lyrisk scen i Paris är ett önskningsmål, som behandlats nyligen i musiktidningen »Le Ménestrel». Författaren, som beklagar att bristen på en sådan vållar att åtskilliga nya operor måste leta sig väg till utlandets teatrar, yttrar som följer: »Vi hafva sagt att »l'Hérodiade» af Massenet och »l'Etienne Marcel» af Saint-Saëns tagit sin tillflykt till théatre de la Monnaie i Bruxelles, som bereder sig att också emottaga »la Statue» af Beyer; man omtalar nu 1:o att »le Sigurd» af samme författare skall framträda på la Scala i Milano; 2:o att »Richard III» af M. Salvayre och »les Guelfes» af M. Godard emigrera till Wien. Man vet redan att »Velleda» af M. Lenepveu går öfver Kanalen för att se dagen på Coventgarden i London. Nå väl, dessa emigrationer kunna ej annat än gagna den franska lyriska konsten, men de gifva också alldeles bestämdt till känna nödvändigheten af en tredje lyrisk scen, der inöfningarne af samma pjes ej behöfva dragas ut i evighet, och på hvilken ej dekorationer och kostymer taga öfverhand öfver musiken.»

— Programmet till den festföreställning, som på Stora operan är bestämd att gifvas d. 15 okt. för kommissarierna och de främmande deltagarne i elektriska kongressen, upptager: 1:o ouverturen till Oberon; 2:o 3:dje akten i »Le Tribut de Zamora; 3:o 3:dje akten i »Aïda»; 4:o en akt ur »Sylvia», hvartill kommer en kör af Gluck (Echo et Narcisse) samt en »choeur apotheos» af M. Cohen.

— På teater Cluny kommer Offenbachs »Les Braconniers» att efterträdas af »Faublas» opera-comiques i tre akter af mm. Cadol och Duval, musiken af G. Luigini, sedermera kommer att uppföras »les Beignets du roi» af mm. Paul Ferrier och Carré, musik af Firmin Bernicat.

— Mr Pasdeloups populära konserter komma att under hans ledning taga sin början den 16 okt. på Cirque d'Hiver. Säsongen 1881—82 delas i tre konsertserier. Abonnements-afgiften är för 8 konserter resp. 32 och 48 francs. Mr Pasdeloup tänker under denna vinter låta höra flere symfonier af Haydn, hvilka ej förut varit gifna i Frankrike.

— Veckokonserterna, som skola gifvas af det nya konsertsällskapet, grundadt af M. Charles Lamoureux, skola börja d. 23 okt. på Château-d'Eau-teatern.

— En af de utmärktaste pristagarinnorna vid konservatoriet, m:lle Marie Lefèvre har af Ambroise Thomas blifvit rekommenderad till Renaissance-teatern. Hon har med M. Koning öfverenskommit om engagement på fyra år under fördelaktiga vilkor och kommer att debutera i någon större rol. Hennes röst, som lär vara särdeles vacker, är dock ej synnerligen stor och lämpar sig derför icke för större lyriska scener.

— På Bouffes-Parisiens har »la Mascotte» (Rosenkind) uppleft 200 föreställningar; förut har »Les Mousquetaires au Couvent» (Musketörerna i klostret) gifvits för 300:de gången.

— Förläggarne Heugel et fils annonsera nu om klaverutdraget till Ambroise Thomas' nya opera »Françoise de Rimini, pris 20 frcs net. Operan, som kommer att gifvas i jan. 1882, utkommer med det snaraste i italiensk, tysk och engelsk öfversättning. Heugel et fils eger ensam utgifningsrätt till denna opera likasom till »Mignon», »Hamlet» och »Psyché» af samme kompositör.

Berlin. Friedrich—Wilhelmsstadt-teaterns öppnande under den nya direktionen Fritzsche d. 24 sept. gick under gynsamma auspicier af stapeln. Suppé's »Gascognaren» gick för fullt hus öfver scenen under kompositörens egen ledning och slog mycket an, synnerligast i första och sista akterna.

— Operan »Raimondin» af baron Perfall är antagen till spelning på kgl. operan i Berlin.

— Johannes Brahms har under sommaren komponerat Schillers »Nenie» för kör och orkester samt dessutom en pianokonsert. Det förstnämda verket skall uppföras första gången i Wien.

— Fräul. Pollak från teatern i Pressburg har uppträdt med framgång i »Trollflöjten». Hennes engagement vid kgl. operan anses efter denna debut såsom säker. — Till firande af kejsarinnans födelsedag har Mozarts »Titus», efter fyra års hvila, gått öfver scenen.

På **ABR. HIRSCHS** förlag:

AUG. SÖDERMANS

efterlemnade arbeten:

N:o 1.

Ouverture

till

Orleanska Jungfrun.

Arrangement för piano fyra händer.

2 kronor.

»— — denna ouverture hör till de allra yppersta verlden skådat åtminstone sedan Mendelssohns tid.» (Ur Aftonbladet.)

N:o 2.

Sånger

för en röst vid piano.

Blomman. — Serenad. — Bönen. — Till en liten fågel. — Vaggvisa. — Rosenknoppen. — Jungfrun i det gröna. — Jungfrun i rosengård. — I drömmen har jag gråtit. — Kupletter ur Den lilla kolarflickan.

2 kronor.

»— — de båda styckena med titel »Jungfrun i det gröna» och »Jungfrun i rosengård»... kunna räknas bland det yppersta svensk viskomposition åstadkommit.» (Ur Aftonbladet.)

N:o 3.

Tscherkessisk Dans

för piano

två händer 1 kr., **fyra händer** 1 kr. 50 öre.

N:o 4.

Trestämmiga Sånger

för mansröster.

Gossen i skogen. — Flickan i skogen. — Serenad. — Mitt allt. — Bönen. — Aftontoner. — Suomis sång. — Sjung, sjung. — I månans skimmer. — Slummersång. — Elfdansen.

2 kronor.

N:o 5.

Concert-Ouverture

(F-dur).

Arrangement för piano fyra händer.

Pris 2 kronor.

»Denna ouverture är romantisk och välklingande i Mendelssohns genre.»

(Ur Svensk Musiktidning.)

SIEGFRIED SALOMANS

Sånger och **Visor**

för en röst vid piano.

4 häften à 1: 50 och 2 kr.

"Hvad björken gömde."

Sång vid piano.

Pris 1 kr.

OUVERTURE

(C-moll)

af **JACOPO FORONI.**

Arrang. för piano fyra händer.

Pris kr. 2: 50.

FESTMARSCH

Komponerad med anledning af

D.D. K.K. H.H. Kronprinsens och Kronprinsessans

ankomst till Stockholm

af

P. A. ÖLANDER.

För piano två händer 50 öre.
För piano fyra händer 1 kr.

HALFDAN KJERULFS

Sånger och Visor

för en röst vid piano

med originaltexter och tysk öfversättning.

Ny godtköpsupplaga.

I 2 band, häftade ..... à kr. 4: —
» prydligt inbundna ..... à » 5: 50.

Till Julen utkommer **3:dje bandet af**

Halfdan Kjerulfs Sånger och Visor

innehållande 16 förut icke utgifna sånger.

Till Julen utkommer äfven

Fem Sånger

af

AGATHE BACKER GRÖNDAHL.

Op. 12.

På *Elkan & Schildknechts* förlag har i musik- och bokhandeln utkommit:

ELEGIE

vid

OSCAR ARNOLDSONS

frånfälle

komponerad för piano af

JOHAN LINDEGREN.

Pris 1 Kr. 25 öre.

Färska, äkta Italienska

STRÄNGAR

ständigt å lager i

Huss & Beers Musikhandel.

1:ma Notpapper

från **Breitkopf & Härtel i Leipzig,**

alla brukliga linieringar ständigt å lager i

Huss & Beers Musikhandel.

Grundlig undervisning

i

Pianospelning

meddelas af undertecknad, helst åt något försigkomna elever. Pris Kr. 1.50 pr timme. Karduansmakaregatan 14 (»Sandahlska» huset).

Fr. Huss.

Piano-

och

Orgel-instrumenter

Största lager.

Billigaste priser

hos

I. Dannström & Co.

16 Regeringsgatan 16.

I *Elkan & Schildknechts* musikhandel, Fredsgatan 17:

CHOPIN-ALBUM.

Samling af 32 de mest omtyckta

Pianokompositioner

af

FREDR. CHOPIN.

Pris 1 Kr. 50 öre.

GAVOTTE

pour le piano par

IGNACE TEDESCO.

Pris 1 Krona.

På *Elkan & Schildknechts* förlag har i musik- och bokhandeln utkommit:

Klassisk och modern

MUSIK

dels komponerad, dels arrangerad för

Piano, fyra händer.

Hiller, Ständchen ..... 1 Krona.
Kretschmer, Eriksgata och **Kröningsmarsch** ur op. **Folkungarne** 1 »

Den 1:sta Oktober utkommet på Huss & Beers förlag:

"Victoria-Album"

tillegnadt **H. K. H. Kronprinsessan VICTORIA.**

INNEHÅLL:

N:o 1. **"Tonernas helsning"**, sång för 1 röst, till ord af C. D. af Wirsén ..... af Ivar Hallström.
N:o 2. **Fest-Polonaise** för Piano 4 händer ..... » Emil Sjögren.
N:o 3. **Morgonhelsning** | » » 2 » ..... » Ludvig Norman.
N:o 4. **Aftonstämning** |
N:o 5. **Graziernas dans** » » » » ..... » Conrad Nordqvist.
N:o 6. **Fest-Marsch** » » » » ..... » Frithiof Hertzman.

Pris: 3 Kronor.

Fest-Polonaise för Piano

med anledning af förmälningen i Karlsruhe.

Komponerad af

FRITHIOF HERTZMAN.

Pris: 1 Krona.

Hos alla Bok- och Musikhandlare:

Ny upplaga af

Victoria-Marsch

för piano af

ALMA SAHLBERG.

Med porträtt i ljustryck af H. K. H. Prinsessan Victoria.

Utförd å förmälningshögtidligheterna i Karlsruhe samt vid galamiddagen å Kongl. Slottet den 1 Oktober.

Marschen är äfven spelad med stort bifall af Herr A. Meissners kapell.

Pris: 75 öre.

Notväskor och Notrullar,

största urval till billigaste pris i

Huss & Beers Musikhandel.

Expedieras **franco** till landsorten.

Billigaste upplagor af

Undervisnings-Musikalier

i

Huss & Beers Musikhandel.

På *Elkan & Schildknechts* förlag har i musik- och bokhandeln utkommit:

PIANISTENS FAVORIT-ALBUM

13:de Häftet:

Valse brillante ..... af *Spindler.*
Albumblad ..... » *Scholtz.*
Bön... ..... » *Wickede.*
Jagtstycke ..... » *Schultze.*
Michi-Polka ..... » *Behr.*
Menuet ..... » *Spindler.*

Pris 1 Krona.

På **Huss & Beers** förlag har i dag utkommit i musik- och bokhandeln:

"HON!"

Polka för piano af

OSCAR TORSSELL.

Pris: 50 öre.

Färska och goda

Italienska Strängar

till **Violin, Violoncell, Guitarr** m. m. uti

ELKAN & SCHILDKNECHTS Musikhandel.

17 Fredsgatan 17.

Å

HUSS & BEERS Musik-Lånbibliotek,

upptagande hela det rikhaltiga Musiklagret, emottages abonnement

för helt år	**10 Kr.**	**för fjerdedels år**	**5 Kr.**
„ halft år	**7 „**	**„ månad**	**2 „**

gällande för 1 häfte vid hvarje ombyte.

Obs.! Abonnenter i landsorten erhålla dubbelt antal häften.

Fredrik Peterson

undervisar i pianospelning. Lektionspris 15 kr. pr månad. Adr.: Regeringsgatan N:o 11, 1 tr. upp.

Gustaf Brink

meddelar undervisning i pianospel.

Närmare upplysningar i

Huss & Beers Musikhandel.

Pianostämning

utföres af kompetent person, vid anmälan i *Huss & Beers Musikhandel.*

Annonspris 30 öre pr petitrad.

INNEHÅLL: En brefsamling från Berlioz. — Louise Pyk i Köbenhavn. — Den misslyckade klarinettkonserten. — Kristina Nilsson som Margareta. Af —h—. — Audiatur et altera pars. Af S. S. — Från in- och utlandet. — Annonser.

STOCKHOLM, IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI, 1881.